

שומרי הלילה

ארצי ונבע יוצאים לסיור עששיות בגן לאומי עין חמד, פוגשים עטלפים ולומדים עד כמה חשוב לשמור על חשכת הלילה ואיך עושים זאת
כתבה: אדר סטולרו מליחי

גן לאומי עין חמד צילום טל רוגובסקי

יותר מדי אור

הקיץ כבר כאן ואיתו גם החום. בדיוק כשאמא ואני התחלנו לתכנן מה לעשות בחופש הגדול, הגיע ארצי וחוברת "בשביל הארץ" בידו. אימא דפדה בחוברת בעודה מתלוננת על החום, והכריזה: "הנה, זה מה שנעשה. פשוט נבלה בשעות הפחות חמות!", והצביעה על רשימת הפעילויות שמציעה רשות הטבע והגנים בשעות אחר הצהריים והערב. "מצוין", אמר ארצי. "אם ככה אשמח להצטרף אליכם לסיור ערב בליווי עששיות בגן לאומי עין חמד". הסתכלתי על ארצי בתמיהה. "טיול בגן הלאומי בזמן החשכה? הלא אמרת לנו ששעות החשכה בגנים הלאומיים ובשמורות הטבע מיועדות לטבע וששהיה או טיול במהלך אסורים". "נכון", אמר ארצי, "אלא אם נאמר אחרת. למשל, מותר לשהות בחניון לילה, לטייל לאור עששיות או לשמוע מוזיקה בנופי הטבע לעת שקיעה. כל הפעילויות הללו קיבלו אישור מיוחד, לאחר שנבדקה מידת השפעתן על הסביבה הטבעית וניתנו הנחיות מדויקות בנוגע לאופן שבו יש להימנע מפגיעה. בכל מקרה, פעילויות אלו לא מתקיימות בשמורות טבע אלא בחלק מהגנים הלאומיים, על פי רוב באתרי מורשת ועתיקות, והן מלוות במדריך המכיר את הדרך ואת כללי ההתנהגות". ארצי סיפר שחבריו ברשות הטבע והגנים המליצו לו על הסיור החווייתי בגן לאומי עין חמד, העוסק בחשיבות שמירת החושך בשעות הלילה ומתמקד בעטלפים. "נשמע לי נהדר", אמרה אימא ורשמה אותנו לסיור המיוחד. חיכינו לו בציפייה רבה.

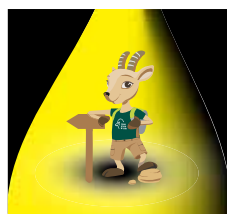
המרתקים של העטלפים, התקשה המדריך לעצור את פרץ השאלות של המשתתפים. "באנו לסיור", הוא הזכיר, ודרבן את כולנו לצאת. הופתענו לגלות שבחוף כבר שרר חושך. בצד הדרך המתינו לנו עששיות דולקות, מוכנות לסיור. המדריך הציג את גלאי העטלפים שבזרתו אפשר לאתר עטלפים שונים המתעופפים מעלינו. עם העששיות טיפסנו אל נקודת תצפית שהמחישה עד כמה הלילה אינו באמת חשוך, עקב תאורת כבישים ותאורת רחובות, תאורת מגדלי המסגדים של הכפרים השכנים ושלטי החנויות. בהנחיות המדריך הרמנו עינינו לשמים ונסינו לאתר כוכבים. בקושי הצלחנו לראות משהו. "האור הרב מסביב מונע מאיתנו להבחין בכוכבים", הוא אמר. "תאר לך", אמר ארצי, "כיצד נראו שמי הלילה לצלבנים שחיו כאן לפני מאות שנים. אז זה היה רק הם והכוכבים". המשכנו למערת קבורה קטנה ודיברנו על מקום שהייתם של העטלפים במהלך היום. "אז איפה הם כעת?", שאלתי את המדריך, והוא ענה שמיד נגלה.

עטלפים בסכנה

לאורך של העששיות, ירדנו אל עבר בריכות המים שחלפנו על פניהן באור היום. בחשכה התחדדה שמיעתנו וקולות

הלילה התעוררו. "שים לב", אמר ארצי והפנה את תשומת לבי לקרקור הקרפדות. גלאי העטלפים סימן שלא רק הן נמצאות שם, אלא גם כמה עטלפים. המדריך הסביר שהעטלפים חובבי החרקים ניזונים מהחרקים שבסביבת הבריכות ולכן זהו מקום מצוין לשבת ולהמתין להם שם. בזמן שהמתנו לעטלפים, ביקש המדריך שנביט באור שמפיצה העששית שבידנו ונבדוק מהו צבעו ועד כמה רחוק הוא מאיר. הוא הסביר שאור העששית אינו פוגע בסביבה הטבעית כפי שפוגע אור עמוד תאורה. למשל, בלילה, עמודי תאורה מושכים אליהם חרקים רבים, על כן מתקבצים סביבם גם העטלפים אוכלי החרקים. באזורים אלו, מיני עטלפים מסוימים יכולים לגרום לכך שמיני עטלפים אחרים, חלשים יותר, לא ישיגו את מזונם ובכך לגרום אף להכחדתם. נוסף על כך, העטלפים שנמשכים אל האור בשל החרקים חשופים יותר לעופות דורסים הפעילים בלילה ועלולים להיטרף על ידם. המשכנו בדרכנו לקראת סיום הסיור. המדריך הפנה את תשומת לבנו אל תאורת הכביש, המאירה גם לתוך הגן הלאומי. הוא סיפר כי אנשי המדע ברשות הטבע והגנים חקרו רבות את השפעת

התאורה על חיי הלילה, וגיבשו מסמך הנחיות לשימוש נכון בתאורה, עם דגש על שלוש נקודות: צבע האור, כיוונו ושימוש מושכל. כלומר, האור הלבן והבוהק מסנוור את חיות הבר ופוגע בהן, ולכן עדיף להשתמש באור צהבהב שהשפעתו קטנה בהרבה; יש להגדיר במדויק את מה שרוצים להאיר ולכוון את האור למטרה באופן שימנע הארה מיותרת; ולבסוף, אם לא חייבים להאיר בכל שעות החשכה, פשוט מכבים את האור. מעניין, חשבתי לעצמי. מחר אבדוק את כל תאורת הרחוב, הכביש והגינה שלנו ואראה עד כמה היא משפיעה על הסביבה. ארצי ואני חובבי טבע ולא נרצה שהאור יפגע בו, ולכן הכנו גם לחברינו את התמונה הבאה, שמראה איך נראית תאורה נכונה שלא מזיקה לסביבה.

שימוש נכון בתאורה: עדיף להשתמש באור צהבהב שהשפעתו קטנה בהרבה; יש להגדיר במדויק את מה שרוצים להאיר ולכוון את האור למטרה באופן שימנע הארה מיותרת

מי אני?

שלום, אני ארצי. יש לי חברים רבים ברשות הטבע והגנים. כשאפשר, הם מזמינים אותי להצטרף אליהם ומלמדים אותי הרבה על שמירת טבע וסביבה ועל עבודתם בשטח. יש לי גם חבר צעיר ושמו גבע, ואנחנו אוהבים מאוד לטייל יחד. הוא מתייעץ איתי ומזמין אותי לטייל ואני מכיר לו מקומות חדשים ומפיתע אותו בסיפורים מעניינים. במדור זה, גבע מספר על חוויות משותפות ועל טיולנו יחד ואתם מוזמנים לטייל בעקבות הסיפורים.

